

## Актуальні питання теорії мови

УДК 811.161.2:81'371  
DOI 10.31652/2521-1307-2025-40-01

### Сучасне українське слово в проєкції на денотат: теорія, проблеми

Ніна Іваницька <https://orcid.org/0000-0001-8111-3645>

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна

Надійшла до редакції: 01.04.2025 • Схвалено до друку: 21.04.2025

---

#### Анотація

У статті продовжено висвітлення проблемних питань, присвячених виявленню багатоаспектної природи однієї з основних одиниць мовної системи – слова. Науковим підґрунтям проведеного дослідження слугувало нерозривне поєднання ознак «мінімальність та значеннєвість слова» у підходах і розв'язанні проблемних питань про слово з його ключовою домінантною – проєкцією на денотат. Виділено і з'ясовано низку мікропроблем, поданих у вигляді дискусій чи гіпотез, пов'язаних із головною проблемою – вивчення особливостей українських словоназв денотатів у традиційному та оновленому підходах до розв'язання проблемних питань сучасної української літературної мови. Описано елементи й причини неусталеності в трактуванні повнозначних та службових слів. Виявлено й подано опис словоназв денотатів, зумовлених позамовними реаліями їхньої денотативної природи. Закцентовано увагу на здобутках провідних науковців у сфері інноватики щодо студіювання природи українського слова крізь призму лінгвокультурних текстів у площині діалектології, ономастики та етнології. У висновкових фрагментах орієнтувалися на кількісні показники аналізованих одиниць, включених у завдання й загальний предмет дослідження.

**Ключові слова:** слово, денотат, словоназва денотата, повнозначне слово, службове слово, автосемантична словоназва денотата, синсемантична словоназва денотата, експлікатор синсемантизму, експресія слова

---

# The modern Ukrainian word in relation to its referent: theory and problems

Nina Ivanytska <https://orcid.org/0000-0001-8111-3645>

Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine

Recived: 01.04.2025 • Accepted: 21.04.2025

## Abstract

The complex nature of the word, with its richness of features, makes this study **relevant**, as it has prompted researchers to examine it from various scientific perspectives. This approach has contributed to the expansion of the range of microproblems associated with this linguistic unit and the emergence of contradictory interpretations. In this context, it appears crucial to examine these issues through the framework of the denotative approach. The scientific understanding of the «concept – word – term» process has been the subject of considerable debate, leading to unconventional interpretations of contemporary social realities. This is exemplified by the two-word nomination «Ukrainian word». This research **aims** to examine the lexicon of the modern Ukrainian language. The research **subject** is Ukrainian word and term names regarding the denotative approach to their nature. The **objective** of the present study is to underscore the idiosyncrasies of Ukrainian word names of denotates in both traditional and contemporary approaches to addressing the challenging issues of the modern Ukrainian literary language. The **empirical foundation** of the study comprised a card index of specific word names of denotates, sentences, word combinations, and phraseological units selected from the texts of literary works by Ukrainian writers and poets, folklore, contemporary Ukrainian periodicals, and scientific and popular science publications. The totality of the investigation encompassed approximately 2,000 instances, incorporating a diverse array of word forms denoting various concepts. The present study explores the modern Ukrainian word about its denotatum, focusing on the dichotomy of «full meaning/partial meaning» and «single-level/multi-level» categorical representation of nature and types of word names of denotata. In the context of extant theoretical and linguistic-didactic oppositions, such as the dichotomy between «full-meaning word» and «function word» or «full-meaning part of speech» and «non-full-meaning part of speech» some aspects of instability and challenges in the interpretative fragments of the corresponding interpretations are delineated. The paper provides a detailed exposition of the phenomenon of semantic redistribution in the system of full-meaning word names of denotates typical for Ukrainian discourse, using specific examples to elucidate the concept. The necessity to augment the semantic substance of word names of denotates, occasioned by contemporary extra-linguistic realities of their denotative essence, was elucidated and interpreted. The author elucidated the fundamental nature of the categorical status of «emotionality», particularly in analyzing corresponding word names denoting artistic styles. The emphasis of the study was on the accomplishments of prominent scientists who have made significant contributions to the realm of innovation, particularly in the context of the Ukrainian word. The study's theoretical significance lies in the author's generalizations about the word in its projection onto the denotatum. These generalizations will serve as a basis for further in-depth study of the Ukrainian word from various scientific approaches and aspects. The necessity of the research topic is primarily evident in the comprehensive study of the native language, which is based on a combination of different approaches to linguistic units, the selection and use of scientifically sound criteria for determining linguistic realities in the Ukrainian language, as well as in a comparative aspect.

**Keywords:** word, denotatum, word name of denotatum, full-meaning word, function word, autosemantic word name of denotatum, synsemantic word name of denotatum, synsemanticism explicator, word expression

**Постановка проблеми.** Іменникова терміноназва «слово» належить до найчастотніших одиниць у науковому стилі сучасної української літературної мови (Бук, 2006, с. 208). Навряд чи знайдеться наукова або лінгвометодична праця, у якій би, незалежно від об'єкта вивчення мовного явища, ігнорувалося «слово» як одиниця мовної системи. Слово було і продовжує виступати найбільш науково витлумаченим постулатом із властивими йому суперечностями та дискусійними питаннями (О.І. Білодід, П.У. Білоусенко, Л.А. Булаховський, І.Р. Вихованець, К.Г. Городенська, А.П. Грищенко, І.В. Гороф'янюк, Н.В. Гуйванюк, С.І. Дорошенко, П.С. Дудик, М.А. Жовтобрюх, І.Я. Завальнюк, А.П. Загнітко, Н.Б. Іваницька, Н.Л. Іваницька, Л.В. Коваль, В.І. Кононенко, І.К. Кучеренко, О.І. Леута, О.П. Павлушенко, М.Я. Плющ, Л.В. Прокопчук, В.М. Русанівський, М.І. Степаненко, В.Д. Шинкарук та ін.).

Проблемні питання в науковому осмисленні процесу «поняття – слово-термін» виникли й отримали нетрадиційні трактування, пов'язані також із сучасними суспільними реаліями, що їх відтворює двослівна номінація «українське слово».

Своєрідність слова із властивим йому багатством найрізніших ознак сприяла розгляду цієї універсальної мовної одиниці в різних аспектах вивчення. Водночас це все розширило його мікропроблематику, як і спричинило появу окремих суперечливих думок. У цьому полягає актуальність проведеного нами дослідження в аспекті денотативного підходу до з'ясування багатьох мікропроблемних питань заявленої теми.

**Об'єктом** нашого дослідження є слова сучасної української мови. **Предметом дослідження** слугували українські словоназви та терміноназви в аспекті денотативного підходу до їхньої природи.

**Мета** статті полягає у висвітленні особливостей українських словоназв денотатів у традиційному та оновленому підходах до розв'язання проблемних питань сучасної української літературної мови.

У дослідженні поставлено такі **завдання**: а) в основу дослідження сучасного українського слова в проєкції на денотат покласти дихотомію

«повнозначність / неповнозначність» та «однорівневість / різнорівневість» категорійного представлення природи й різновидів словоназв денотатів; б) показати роль словникових дефініцій основних слів, уживаних у викладі змісту статті; в) на фоні наявних теоретичної та лінгводидактичної опозицій, номінованих «повнозначне слово/ службове слово», «повнозначна частина мови/ неповнозначна частина мови», описати деякі елементи неусталеності та проблематики в інтерпретаційних фрагментах відповідних тлумачень; г) на конкретних прикладах пояснити типові для українського дискурсу елементи семного перерозподілу в системі повнозначних словоназв денотатів; г) виявити й описати необхідність розширення семантичного змісту словоназв денотатів, зумовлену сучасними позамовними реаліями їхньої денотативної природи: д) послуговуючись різними методичними прийомами аналізу, приділити увагу і якомога ширше застосовувати прийом елімінування; е) з'ясувати сутність категорійного статусу «емоційність», зокрема в аналізі відповідних словоназв денотатів у художньому стилі; є) зацентувати увагу на здобутках провідних науковців у сфері інноватики щодо студіювання українського слова крізь призму лінгвокультурних текстів у площині діалектології, ономастики та етнології; ж) у висновкових фрагментах опису дослідження постійно орієнтуватись на кількісні показники аналізованих одиниць, включених у завдання й загальний предмет дослідження.

**Джерельною базою** дослідження слугувала картотека конкретних словоназв денотатів, речень, словосполучень, фразеологізмів, дібраних із текстів художніх творів українських письменників і поетів, фольклору, сучасної української періодики, наукових і науково-популярних видань. Загалом дослідження виконано на базі близько 2000 прикладів із наявними в них словоназвами (словоформами) різних денотатів.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Загальна методологічна й практична зорієнтованість і концентрація нашого дослідження базується на двох

узаємопов'язаних началах, номінованих однослівними термінами: *слово* та *денотат*.

Коротку дефініцію чи більш-менш розширену інформацію про слово вміщують майже всі тлумачні словники (ВТСУМ, 2004; СУМ, 2012; УМ, 2007; УМКТСЛТ, 2001 та ін.). Досить розгалужену інформацію про термін «слово» подають автори СУМ, шість детальних пояснень значеннєвих варіантів якого підкріплюють приклади. Важливим чинником уміщеної в СУМ інформації про термін «слово» є номінування його «мовною одиницею» та вказівка на її функцію – виражати поняття про реалію позамовного світу (СУМ, 2012).

Крім кореневої здатності слова щодо утворення системи споріднених назв (*словник, словникар, словникарство, слововживання, словопорядок, словоформа, словозміна, словотворення, словосполучення* та ін.), його увиразнює також властивість розширювати свій семантичний зміст способом приєднання прикметникових слоназв для деталізації номінувань (*загальновживане слово, незнайоме слово, влучне слово, дотепне слово, застаріле слово, рідне слово* і т.д.), а також і для утворення відповідних терміноназв (*повнозначне слово, службове слово, автосемантичне слово, синсемантичне слово*).

Часте звернення до вислову В.М. Русанівського «У слові – вічність» (Русанівський, 1988, с. 23) спонукає до узагальнених міркувань щодо словесного позначення предметного денотата, які виявляють спільні риси з іншими номінаціями на кшталт: *концепт, зміст концепту, семантика слова* тощо.

У вживаннях цих і подібних номінацій відповідних понять учені завжди згадують слово як мовний знак, нерозривно пов'язаний із людиною. Так, у статті О.А. Павлушенко, Л.Ю. Мазай читаємо: «...зміст концепту завжди ширший за семантику слова, яка є його мовним знаком, оскільки в ньому відображена людина як особистість, її розуміння світу, національно специфічні ознаки її мислення, світоглядні орієнтири, естетичні уподобання (Павлушенко, Мазай, 2021, с. 117).

Узагальнивши розширене коло використовуваних різними авторами критеріальних ознак слова як одиниці мовної

системи, О.О. Тараненко, виділяє такі: а) самостійність; б) вільну відтворюваність у мовленні; в) співвідносність із вицленовуваним елементом дійсності; г) номінативність; ґ) багатофункційність у системі мови (УМ, 2010, с. 565).

Для характеристики слова як основної одиниці мови ми обрали один із аспектів аналізу – денотативний.

Словоназvu «денотат», яка отримала статус лінгвістичного терміна, що походить від лат. *denotatus*, кваліфікують як щось позамовне, назване в мові цим словом (СІСІС, 2006, с. 210). Семна зорієнтованість на критерій «позамовність» у підході до інтерпретаційної складової назви «денотат» відкрила широкий діапазон для використання її в різних аспектах як щодо тлумачень, так і щодо практичного різноманіття вживаності.

Мовна номінація денотатів є досить непростою як щодо конкретних словесних назв, так і щодо їхніх теоретичних узагальнень. Слово, зокрема повнозначне, виконує в мові насамперед денотативну функцію – позначає референт (лат. *referents*) (СІСІС, 2006, с. 596), володіючи при цьому реальними властивостями позначуваного предмета.

Вивчати ж, узагальнювати й класифікувати слова за характером денотативних найменувань видається можливим лише з урахуванням функціонування їх у словосполученнях чи реченнях. Це цілком закономірно, оскільки повнозначні слова в загальній своїй масі номінують взаємопов'язані денотати зі властивою їм ознакою розчленованості. Ядерна сема двослівної номінації «розчленований денотат» базується на єдності, взаємозалежностях: предметних денотатів (*перебудова освіти, завершення війни, отримання нагороди*), процесуальних та предметних денотатів (*садити дерево, вирощувати сад, гасити пожежу*), атрибутивних та предметних денотатів (*вищий від сусіда, найкращий з-поміж друзів*).

Відсутність спеціального терміна «денотат» в (УМ, 2007) компенсується вживанням цієї номінації в інтерпретаційних частинах інших назв, наприклад, «повнозначне слово» (УМ 2007, с. 458). Водночас автори інших словників

включають цей термін як лінгвістичну одиницю із властивою їй ознакою відображати предмет чи явище об'єктивної дійсності у співвідношенні понятійних та номінативних ознак слова, наприклад ВТССУМ (ВТССУМ, 2004, с. 214).

У всьому комплексі загальнотеоретичних проблем номінації невід'ємною складовою виступає взаємозв'язок семантичної структури словоназви денотата й конкретної словесної номінації з її денотативним началом (словоназвою з базовою денотативною семою). Аналіз об'ємного матеріалу дослідження показує, що кожна словесна номінація денотата (словоназва денотата) являє собою винятково складне явище в площині ономазіологічних, семасіологічних, формальних, функціональних та інших підходів у їхньому органічному поєднанні.

Наявна в словниках деяка розбіжність у тлумаченні терміна «денотат» полягає насамперед в ієрархії складових (*позамовна дійсність, поняття, назва як складова мовної системи*) (ВТССУМ, 2004, с. 214) та включення в інтерпретаційні ознаки «*співвідношення мовних одиниць із предметами та явищами навколишньої дійсності*» (СУМ, 2012, с. 60). Такі, як і деякі інші, несуттєві відмінності в коротких інтерпретаційних частинах щодо терміна «денотат» усе ж не завадили вченим широко послуговуватися нею в лінгвістиці, завдячуючи усталеному розумінню того, що всі поняття, певним чином номіновані у вигляді слова, сполучення слів чи речень, співвідносяться з відповідним позамовним чинником, відтвореним і номінованим відрізком мовлення.

Під однослівним терміном *денотат* ми розуміємо явище об'єктивного світу: відчуте, сприймане, уявлюване, осмислене й вербалізоване засобами конкретної мови.

Більш розгорнута інформація про слово (українське слово) в аспекті денотативного підходу буде подана у викладі результатів аналізу, що стосуються варіантів словесного відтворення різних денотатів.

У сучасній науковій лінгвістиці й лінгводидактиці слова поділяють на дві групи: повнозначні й неповнозначні (службові). Трамбування теоретичних засад щодо кожної з групи породжує низку мікропроблемних питань, оновлених теорій, які сприяють розв'язанню

складних дискусійних питань у теорії та в лінгводидактиці.

Заслугує на увагу інформація про повнозначне слово, уміщена в Словнику лінгвістичних термінів Д.І. Ганича, І.С. Олійника (СЛТ, 1985). Матеріалом для добору і внесення в цей словник лінгвістичних терміноназв послужили наукові й навчальні посібники з мовознавчих дисциплін для різних типів навчальних закладів, методичні посібники для словесників, теоретична й навчально-методична періодика. Повнозначні слова в словнику віднесені до основного структурно-семантичного класу слів, що утворюють головний лексичний і граматичний фонд мови. Характерно, що до самої прикметникової назви «повнозначні» долучена прикметникова назва «самостійні», тлумачена далі як «самостійне лексичне значення» (СЛТ, 1985, с. 202]. У такий спосіб поширюється трактування самої ознаки повнозначного слова не лише «називанням», але й вказівкою на предметні, атрибутивні, процесуальні тощо субстанції.

Домінують ознакою повнозначних слів у проєкції на денотат вважаємо їхнє розмежування в межах міжрівневої категорії «автосемантизм / синсемантизм» значеннєві варіанти якої забезпечують поділ повнозначних слів на автосемантичні та синсемантичні.

Як відомо, посиленою в україністиці виявилась увага вчених до класифікації повнозначних слів за їхніми дистрибутивними (сполучальними) характеристиками в синтагматиці та утвердження цілісної концепції формально-граматичної структури речення (О.С. Мельничук, В.М. Русанівський, І.Р. Вихованець, Д.Х. Баранник, А.П. Грищенко, Н.Л. Іваницька, Л.О. Кадомцева, С.Я. Єрмоленко, К.Г. Городенська, М.Я. Плющ, К.Ф. Шульжук та ін.).

Детальну інформацію теоретичного обґрунтування найголовніших питань, пов'язаних із вивченням повнозначного слова в аспекті міжрівневої категорії «автосемантизм / синсемантизм», викладено в багатьох наших працях, зокрема (Іваницька 2007; Іваницька 2012; Іваницька 2015; Іваницька 2017 та ін.).

Для поділу повнозначних словоназв денотатів на автосемантичні/ синсемантичні ми

використали критерій «здатності повнозначного слова своїм власним фонемним складом виражати закладений у ньому зміст (реалізувати значення)». У такий спосіб повнозначні слова було поділено на дві групи: автосемантичні та синсемантичні.

Автосемантичними словами називаємо повнозначні словоназви денотатів, які своїм власним фонемним складом забезпечують вираження закладеного в них змісту: *Петро, стеля, квочка* (назви предметних денотатів); *позіхати, хворіти, кукурікати* (назви процесуальних денотатів); *синій, хороший, злий* (назви атрибутивних денотатів) тощо. Автосемантичними словоназвами в українській мові виражаються:

- предметні денотати, наприклад: *Поету, кажуть, треба знати мову... натхнення і талант – і все готово, слова самі піснями забринять* (Симоненко, 2001, с. 27); *Ворушиться солодке, мелодійне, що забуваю рани, біль і страх...* (Франко, 2010, с. 562); *Він став поетом – для математика у нього не вистачало фантазії* (Матяш, 2018, с. 87); *Божеволіло залізо, божеволіли коні і шаленіли люди* (Стельмах, 1973, с. 7); *Ген від моря до гаю напилися жита* (Малишко, 1988, с. 46); *Пізно для всього: для радості й для смутку, для визнань і каяття* (Загребельний, 1988, с. 273);

- процесуальні денотати, наприклад: *Полетів Горобчик, сів на тоненьку вербову гілочку та й гойдається. Уже й сонце заходить, а він усе гойдається* (Сухомлинський, 2012, с. 41); *Відклемкають, відбомкають великодні дзвони і почнуться знов будні* (Гончар, 1985, с. 94); *На пагорбі під ціпами бою в жасі здригалось село* (Стельмах, 1973, с. 7); *Твердохліб промовчав* (Загребельний, 1988, с. 8); *Наближався Новий рік* (Сухомлинський, 2012, с. 40); *Проходять дні. Життя стікає* (Симоненко, 2001, с. 42); *Я хотів би, як ти, прожити, щоб не тліти, а завжди горіть...* (Драчук, 2019, с. 2);

- атрибутивні денотати, наприклад: *Ранки солов'їні, ночі весняні, далі подніпровські наснилися мені* (Малишко, 1988, с. 261); *У зарубіжній науці в останні десятиліття на методологічному рівні утвердився новий*

*підхід...* (Повстан, 2018, с. 69); *Рушійна сила математичної творчості – не міркування, а уява* (Матяш, 2018, с. 83);

- адвербіальні денотати, наприклад: *У нього в серці робилося якось холодно, тихо, мов там залягла велика порожнеча.* (Франко, 2010, с. 118); *Ти мене поїла чаєм холодненьким і компреси клала, й пестила злегенька.* (Драчук, 2019, с. 112).

На особливу увагу й дещо розширену інформацію заслуговує об'ємна група повнозначних словоназв денотатів, номінована «синсемантизмом».

Синсемантичними словами називаємо повнозначні словоназви денотатів із властивою їм несамостійністю номінувати денотат, які для реалізації закладеного в них змісту (значення) «вимагають» інших слів (словосполучень, речень). Синсемантизм таких українських словоназв денотатів підтверджують, розкриваючи при цьому їхній зміст, формальні засоби – експлікатори синсемантизму у вигляді: а) окремих слів: *Начебто бабині гвалти не дуже й доймають Надійку* (Гончар, 1985, с. 100); б) поєднання повнозначного слова з прийменником: – *Генії кружляють на орбітах та по спіралях...* (Загребельний, 1988, с. 48); *Обід помалу доходить до кінця* (Франко, 2010, с. 313); в) словосполучень двослівної будови: *...нині відбувається становлення постіндустріального, інформаційного суспільства – суспільства знань* (Повстан, 2018, с. 68); г) семантичних єдностей та їхніх ланцюгових рядів: *Навчання мистецтву розв'язувати задачі – це виховання волі* (Матяш, 2018, с. 83); *Глобалізаційні та інтеграційні процеси... створюють потребу в модернізації системи охорони здоров'я* (Пайкуш, 2018, с. 4); г) окремих речень (у структурі складнопідрядних): *І дуб уже знав, яка доля його чекає попереду* (Хвильовий, 2004, с. 255); *...Я бачила, що з професором відбуваються зміни* (Андрухович, 2011, с. 156).

Досить поширеними в науковому стилі виявилися семантичні єдності, прогнозовані синсемантичними іменниками, що включають до свого складу 3–5 одиниць на зразок: *реалізація принципу інтеграції знань; здатність*

вирішувати завдання щодо організації діяльності колективу і под.

Проаналізований матеріал синсемантичних словоназв із різними експлікаторами синсемантизму показує, що будова та кількісний склад конкретних експлікаторів синсемантизму повнозначних слів можна включити до показників (параметрів) стилю та авторського мовлення.

Звісно, глобальна проблема дослідження українського слова в його проєкції та денотат вміщує в себе, як і постійно породжує, різного роду мікропроблеми, що потребують додаткового вивчення із використанням системи методів і прийомів аналізу. Узагальнюючи висловлені думки щодо повнозначних словоназв денотатів у ракурсі категорії «автосемантизм /синсемантизм» в українській мові, простежуємо певну закономірність: у текстах значно переважають автосемантичні прикметники та іменники, тоді як у межах дієслівних уживань автосемантизм охоплює набагато меншу кількість.

Як у теоретичному осмисленні й обґрунтуванні будь-яких наукових постулатів, у категорії «автосемантизм / синсемантизм повнозначного слова» наявні елементи синкретизму, вирішення конкретних питань якого допомагають різні методичні прийоми аналізу та словникова інформація. Покажемо це на прикладі речення, у якому повнозначність конкретної словоназви предметного денотата «визначає» синтагматика: *Сучасний етап розвитку людської цивілізації посилює вимоги до наукової компетентності фахівців* (Матяш, 2018, с. 45). Звертаємо увагу на такі три повнозначні словоформи предметних денотатів: *етап, вимоги, компетентності*. Словоназва предметного денотата «етап» належить до синсемантичних за своєю первинною визначеністю в синтагматичі, виражаючи «...окремий момент, стадію в розвитку чогось» (Куньч, 2007, с. 264). Інтерпретаційні частини словоназви «етап» (в переносному значенні) інших тлумачних словників української мови зводяться до переліку синонімічних відповідників: *момент, період, стадія в розвитку чого-небудь* (СУМ, 2012, с. 275; ВТСУМ, 2004, с. 267). Така стадія в розвитку (відповідний період розвитку) може відтворювати: сьогодення (*теперішній етап*),

минуле (*давній етап*), майбутнє (*післявоєнний етап*) та черговість (*наступний етап, тривалий етап, стабільний етап*). Уживана в реченні конструкція «сучасний етап», як бачимо, номінує сьогодення, завдячуючи семі, реалізованій прикметниковою словоназвою атрибутивного денотата «сучасний». Статус обов'язковості виконує друга синсемантична словоназва предметного денотата «вимоги» (*посилює вимоги*), синсемантизм якої також підтверджує її синтагматика: «... *вимога – норма, правило, які необхідно виконувати: Хворий підкорився вимогам медсестри*» (Куньч, 2007, с. 127). Постійною формою експлікатора синсемантизму словоназви «вимоги» є родовий відмінок залежної від неї словоформи: *вимоги директора, вимоги командира, вимоги війни* і т. д. Групу повнозначних словоназв предметних денотатів, уживання яких у зазначеному реченні, підтверджуючи їхній синсемантизм, доповнює словоформа *компетентності*.

У синтагматичі здебільшого орієнтуються на сполучальну обов'язковість словоназв задля об'єктивізації висновків, які стосуються синсемантизму повнозначних словоназв денотатів. Не менш «авторитетними», на нашу думку, можуть бути вказівки на розмежування сем у структурі номінувань денотатів. Покажемо це на прикладі іменникової словоназви предметного денотата «перемога». Ядерна сема, закладена в переносному значенні слова «перемога» (певний успіх у бою, остаточна поразка військ супротивника, успіх у двобої, змаганнях), отримала варіантне поширення прикметниковими, дієприкметниковими та займенниковими словоназвами, обов'язковість яких безпосередньо прогнозують реалії сьогочасності (*справедлива перемога, заслужена перемога, довгоочікувана перемога, наша перемога* та ін.). Така властивість розширення семної ядерності зазначеної іменникової словоназви предметного денотата може «претендувати» на особливий статус параметрії в сучасному міжстильовому дискурсі.

Використання в нашому аналізі системи різних методичних прийомів аналізу, зокрема трансформаційного, забезпечило розгляд системи словоназв денотатів у плані вияву ресурсоспроможних можливостей української мови щодо урізноманітнення формальних

засобів вираження тих самих реальностей буття. Покажемо це на прикладі-ілюстрації т.з.в. «перерозподілу сем» у конструкціях з іменниковою словоназвою предметного денотата «пакет»: *отримати пакет підтримки* → *отримати підтримку*. Отже, унаслідок трансформації втрачається закладена в іншомовній синсемантичній словоназві предметного денотата «пакет» ядерна сема «комплекс (чогось)» із перенесенням її на експлікатор: *пакет програм* → *програми*, *пакет пропозицій* → *пропозиції*, *пакет порад* → *поради*, *пакет акцій* → *акції* і т. д. Умовно такий процес можна кваліфікувати як своєрідне ущільнення, можливість і доцільність якого зумовлює позамовний – економія мовних ресурсів.

Ураховуючи міжрівневі категорійні властивості повнозначних словоназв денотатів, їхній поділ на автосемантичні / синсемантичні слова та кількість повнозначних слів, що беруть участь у вираженні відповідного денотата, виокремлюємо однослівні та кількаслівні денотати.

Однослівними бувають:

- іменникові предметні денотати, наприклад: *Перед образом Спасителя стояла молільниця* (Стельмах, 1973, с. 145); *Симетрія* – широка тема, яка має велике значення для мистецтва і природи (Матяш, 2018, с. 83); *Теорія Дарвіна* набула загального поширення та визнання ще за життя дослідника (Матяш, 2018, с. 37); *Зійшло сонце, дихнув легенький вітерець, і всі дерева в лісі заспівали* (Сухомлинський, 2012, с. 10); *Поможу кораблику пливти, чорнобривцю поможу цвісти* (Драчук, 2019, с. 47); *Отак і сходяться пісня і життя, присмерк давнини і світанок сьогодення* (Стельмах, 1973, с. 690); *Де ви ішли – там пуста і руїна, і трупи* не вміщалися до ям... (Симоненко, 2001, с. 67); *Художника ми застали вдома, якраз після авансу, в стані його матеріального розквіту* (Гончар, 1985, с. 237); *Сліз більше не було, тепер із мене лилися слова...* (Андрухович, 2011, с. 117);

- дієслівні процесуальні денотати, наприклад: *Інтерес до проблеми підготовки фахівців різного профілю до управлінської діяльності останнім часом значно розширився*

(Повстан, 2018, с. 64); *На цьому етапі з'являються труднощі і для студентів, і для викладачів* (Пайкуш, 2018, с. 243); *Западає тиша* (Андрухович, 2011, с. 16); *Всі, крім голови політвиконкому, засміялися* (Стельмах, 1973, с. 707); *А в цей час під вікнами загупали кроки, засвітилось, закружляло мальоване в образі дівчини сонце...* (Стельмах, 1973, с. 710); *Червона калино, чого в лузі гнешся?* (Франко, 2010, с. 153); *Поле, бувало, квітне-одквітне; соки буяють в тихому клені...* (Малишко, 1988, с. 267); *Одлунала далека пісня, гамірливий вечір замовк* (Симоненко, 2001, с. 67); *Заходило сонце... наступала ніч...* (Тютюнник, 2001, с. 27);

- прикметникові атрибутивні денотати, наприклад: *Важливу роль у збиранні та популяризації народного мистецтва відіграли музейні установи* (Драчук, 2019, с. 215); *За справжні почуття боротись треба...* (Драчук, 2019, с. 20); *Аделя любить товариські розваги...* (Андрухович, 2011, с. 7); *Маленький Михайлик побачив у косі материнській три сиві волосинки* (Гончар 1985, с. 58); *Листопад співає оду осінню пісню прощальну...* (Юрченко, 2018, с. 59); *Кожну хвилю у кожную днину гріє душу твоє ім'я, ненаглядна, горда, єдина, Україно моя* (Симоненко, 2001, с. 63); *Основна наукова заслуга Гіппократа – укладання першого повного зібрання геометричних знань* (Матяш, 2018, с. 91);

- прислівникові адвербіальні денотати, наприклад: *Ліфтом він не користувався й нагору, а вниз – і поготів* (Загребельний, 1988, с. 44); *... людство оволоділо величезним науково-технічним потенціалом, але ще не навчилася належним чином – обережно та раціонально його використовувати* (Повстан, 2018, с. 78).

На відміну від однослівних форм вираження денотатів, українське слово переважає в структурах кількаслівного вираження денотатів, зокрема:

- предметного денотата (у структурах із синсемантичними іменниками), наприклад: *Цілком закономірним є формування на загальнодержавному рівні настанови щодо гармонізації управлінської ситуації та нормалізації управлінської*

**діяльності...**(Повстан, 2018, с. 68); **Із розвитком інтегративних ідей тісно пов'язане питання про структурування знань** (Пайкуш, 2018, с. 12); **Для дослідження умов розвитку творчого мислення на уроках математики та діагностики рівнів розвитку творчого мислення у процесі навчання математики ми рекомендуємо використовувати різні методики** (Матяш, 2018, с. 196);

- процесуального денотата (у структурах із синсемантичними дієсловами), наприклад: **Лихой кривди та огуди у нашій слові не знайти** (Малишко, 1988, с. 117); **«Земля!» Як це слово пасувало до Катерини, до її весняних з темними краплинками очей, до голосу, до постаті** (Стельмах, 1973, с. 156); **Мати ніжно куйовдить мою чуприну...** (Тютюнник, 2001, с. 19); **Повітря один за одним розтинають вражені зойки** (Андрухович, 2011, с. 127); **3 хвилини сумнівів, нерішучості, а то й безвиході він знов і знов перечитував ці слова і знаходив у них порятунк, вказівку, засторогу, надію** (Загребельний, 1988, с. 226); **Інтеграція сприяє виробленню професійного мислення** (Пайкуш, 2018, с. 52); **Професійно-управлінські ресурси розкривають управлінський потенціал фахівця...** (Повстан, 2018, с. 42); **Математика виявляє порядок, симетрію і визначеність** (Матяш, 2018, с. 84);

- атрибутивного денотата (порівняно рідко – у структурах із синсемантичними прикметниковими формами вищого ступеня), наприклад: **Ох, тієї очі темніші ночі...** (Франко, 2010, с. 352).

За кількісними показниками кількаслівні форми вираження денотатів переважають однослівні форми в різних стилях українського дискурсу майже у 80 разів.

В ієрархії алгоритмічного понятійно-словесного представлення номінувань предметних денотатів, скерованих на результативну спрямованість процесу «від теорії → до практичного втілення результатів пошукової діяльності», можна вписати конкретний приклад використання двослівної номінації «Предметна рубрика», уживаної в статті В.С. Білоус «Лінгвістичне забезпечення –

важливий аспект діяльності Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського». Авторка цієї статті робить висновок: «Використання методик лінгвістичного забезпечення – складний логічний процес, який потребує не лише відповідної фахової підготовки, але і «лексичної інтуїції, особливого «відчуття слова». Метою створення списку предметних рубрик є алгоритмізація дій індексатора при відборі, нормалізації та систематизації лексики для формування предметних рубрик» (Білоус, 2013, с. 16).

Активне використання в практиці аналізу кількісних показників дозволяє ширше орієнтуватися в т.зв. семному розподілі ознаки «ядерність / периферійність», про що йшлося в нашій статті, присвяченій дослідженню системи префіксів (Іваницька, 2024). Так, наприклад, семна ядерність властива українській дієсловоназві процесуального денотата «діяти» – робити, здійснювати щось, виявляти діяльність. Семантичними репрезентантами в номінуванні відповідних процесуальних денотатів використовуються різні назви із цією ядерною семою на зразок: **використовувати + що? (укриття); подавати + що? (допомогу); давати + що? (наказ, озброєння), з'ясовувати + що? (поступки); здійснювати + що? (контроль, евакуацію, штурм); посилювати + що? (атаку, наступ); оцінювати + що? (стратегію, тактику, поступки, бездіяльність); укладати + що? (угоду, перемир'я, контракт)** і т.д. Ми навели лише кілька назв процесуальних денотатів, що, володіючи семною ядерністю, реалізують свою семантичну повноправність лише як перехідні дієсловоформи, хоча відомі є також уживання основного еквівалента номінації процесуального денотата з ядерною семою «діяти» (**Мотор не діє; Гради не діють, Контракт не діє; Акція подіяла**), як і вживання «діяти», семантично підсиленого прислівниковими назвами: **рішуче, чесно, справедливо, своєчасно** та ін.

Елементарна перевірка за тлумачними словниками чималої кількості номінацій предметних денотатів показує наявність у них різного роду трансформацій щодо ядерності / периферійності в межах, наприклад, активних іменникових словоназв сучасного українськомовного дискурсу: **укриття, тривога,**

*штурм, атака, ракети, евакуація, гради, дрони, війна, перемир'я, контроль, захист, наказ, закон.*

Поставлене в дослідженні завдання щодо деякого розширення матеріалу, дібраного з основних стилів, спробуємо ілюструвати хоча б кількома конкретними прикладами, які відтворюють, на нашу думку, своєрідну «економію мовних ресурсів» окремими словоназвами денотатів у розмовному мовленні. Наприклад, у розмовному мовленні своєрідні варіації синсемантичних дієсловоназв процесуальних денотатів здатні «порушувати» норми їхньої типової синтагматики. Часто вживаною реченнєвою конструкцією є така: *Раджу (радимо) вам цю книгу* (замість пропущеного інфінітива як експлікатора синсемантизму дієсловоформ «*раджу*»: *раджу купити, придбати, прочитати* та ін. Або ще такі конструкції, уживані найчастіше в діалогах: *Почніть (почни) з наукової літератури для статті* (замість пропущеного інфінітива в ролі експлікатора синсемантизму дієсловоформи *почни*: *почни опрацьовувати*) чи: *Закінчуємо із цією проблемою* (замість пропущеного інфінітива як експлікатора синсемантизму дієсловоформи *закінчуємо*: *закінчуємо обговорювати...*).

Склад синсемантичних дієсловоназв процесуальних денотатів з однослівними експлікаторами (автосемантичними іменниками в родовому відмінку) останнім часом значно поповнився, наприклад: *наближення перемоги, поставлення техніки, передача зброї, закінчення війни, збереження миру, хвилина мовчання, реабілітація поранених, отримання допомоги* і т. д.

В українському дискурсі можна спостерігати явище синтаксичного паралелізму в структурах з наявними в них експлікаторами синсемантизму, вираженими предикативними одиницями як підрядними частинами складнопідрядних речень: *чути, як дзвонять / чути дзвони; відчувати, що люблю / відчувати любов; сумніватися, чи щось було / сумніватися у чомусь* і т. д. Такий синтаксичний паралелізм ми розглядаємо як багаті виражальні можливості українського слова, загалом української мови, її потужний лексико-граматичний арсенал вираження думки, відтворення мовними засобами багатогранного навколишнього світу.

Поглиблене наукове освоєння природи сучасного українського повнозначного слова в реаліях сьогодення робить невідкладним завданням вивчення специфіки повнозначних словоназв усіх денотатів як щодо обов'язковості, так і традиційно трактованої факультативності. Проілюструємо це аналізом двох іменникових словоназв предметних денотатів – «криза» та «фронт». Звертаємо увагу на обов'язкову участь прикметникових словоназв, що супроводжують ці іменникові номінації: *військова криза, демографічна криза, економічна криза, психологічна криза, екологічна криза, повітряна криза* та ін. (зафіксовано й проаналізовано понад 20 подібних двослівних номінацій). Подібна закономірність простежена також в номінуванні іменниковою словоназвою денотата «фронт», зафіксованого в мовленнєвій практиці та в друкованих джерелах сьогодення: *південний фронт, східний фронт, економічний фронт, будівельний фронт, гуманітарний фронт, мовний фронт, релігійний фронт, сімейний фронт, науковий фронт, побутовий фронт, справжній фронт* і т. д.

Отже, як бачимо, на окремий статус і деяких коментарів у системі повнозначних слів заслуговують прикметникові словоназви атрибутивних денотатів. Спеціалізацію прикметника увиразнює ознака його обов'язковості, безвідносно до типових синтагматичних властивостей повнозначного слова утворювати сильні прислівні позиції для заміщення їх обов'язковими компонентами у формально-граматичній структурі речення.

У викладі результатів проведеного аналізу прикметника обмежимося лише найбільш показовими елементами, що відтворюють сучасну українську повнозначну словоназву атрибутивного денотата, номіновану прикметником.

У ракурсі актуалізації проблемних питань сучасної філологічної науки й лінгводидактики варто наголосити на посиленій увазі наукової спільноти філологів до найрізніших вербальних засобів номінування реалій дійсності, до мовлення українців, до живого слова, його здатності, з одного боку, кодувати інформацію, а, з іншого, неприховано, повноцінно й об'єктивно номінувати реалії, конкретні денотати, бути сьогоденням та перспективою на майбутнє в

постійному поглибленні й оновленні наукових теоретичних постулатів.

Найчастіше наукову цінність публікацій вбачають у «правильній» методології, своєчасній науковій проблематиці, в сукупності терміноназв та ін. Заслуговує ж, на наш погляд, дещо й інша увага вчених до українського слова, а саме: в плані розкриття таємниць зібраних матеріалів, у певних описах, узагальненнях. Маємо на увазі постійне поповнення матеріалів як скарбів українських словоназв та науково виважений підхід до їхнього використання в науковому й навчально-виховному процесі. Хотілося б проілюструвати висловлене бодай короткою цитатою щодо діалектизмів у родильному обряді подолян із публікації І. В. Гороф'янюк: «...аналіз діалектних текстів про родильний обряд подолян дав змогу висувати, що родильний обряд є складним фрагментом традиційної народної культури. За родинами як «текстом» стоїть особлива термінологія – так звані коди обрядового тексту, які мають окремий набір однотипних одиниць і свою парадигматику, власну систему релевантних ознак» (Гороф'янюк, 2024, с. 104).

Розширюючи поставлені в дослідженні українського слова акценти на специфіці його функціонування в різних стилях сучасної української мови, звертаємо увагу також на медіадискурс щодо наявності в ньому повнозначних слів у сфері фразеологізмів з наявними в них словами експресивного значення (І.Я. Завальнюк, В.М. Каленич, Т.О. Цепкало, Д.Ю. Сизонов, Л.І. Шевченко та ін.). Саме в такому ракурсі сприймає й оцінює В.М. Каленич сучасний медіадискурс: «Динаміка фразеологічного складу літературних мов, зокрема й української, пов'язана з оперативним віддзеркаленням оновленого сприйняття світу, образними оцінками сучасного політичного, культурного, наукового, побутового життя соціуму... Журналісти завжди в пошуку ефективних експресивних заголовків відображення реалій буття» (Каленич, 2022, с. 132).

В аспекті нашого дослідження вартують семи, що стосуються повнозначного слова; ширше – властивостей мови, які надають мовленню образності, емоційності, й носіями

яких є експресивно забарвлені слова. Т.Цепкало, наприклад, робить висновок: «... метафори, епітети, риторичні питання та іронія слугують потужним інструментом у руках медіа, допомагаючи створювати емоційний вплив, підсилюючи або послаблюючи певні меседжі та спрямовувати громадську думку в потрібному напрямку» (Цепкало, 2024, с. 67).

В. Богатько пов'язує експресивність слова в різних стильових різновидах текстів, серед них і публіцистичних, із настійною потребою мовця вплинути на читача. Авторка зауважує: «Тенденція до експресивності й актуалізації на цій основі публіцистичного мовлення реалізується на лексичному, фразеологічному і граматичному рівнях. Комунікативна потреба вплинути на читача прогнозується й зреалізовується певною професійно-мовленнєвою організацією газетного тексту» (Богатько, 2006, с. 122).

Специфіці семантики експресивного слова, зумовлену денотативними, конотативними та образними чинниками, присвячені праці Н.І. Бойко, у яких висвітлена природа експресивності, описані засоби вираження, формальні ознаки експресивності та виявлені соціальні закономірності процесу переходу нейтральних словоназв в експресиви (Бойко, 2002; Бойко, 2005).

У розмовному чи жаргонному мовленні трапляються прикметникові словоназви, набуваючи відтінку експресивності. Так, наприклад, уживання прикметника *класний* у значенні «прекрасний, який заслуговує на найвищу оцінку»: *класний фахівець, класний музикант, класний співак* і т. д. При цьому позитивна ядерна сема словоназви *класний* у зазначених варіантах може зберігатися в синонімах (*добрий, славний, гарний, хороший* тощо), хоча не вичерпує максимального «семного навантаження», властивого прикметниковій словоназві *класний*. Семну ядерність позитиву створюють оригінальність і деяка обмеженість семантики словоназв, поєднаних у таких іменниково-прикметникових словосполученнях.

Проаналізувавши сучасне українське слово в проекції на денотат у всьому загалі його різностильових виявів із властивою йому семою

«експресивність», робимо висновки, що експресивність характеризує повнозначні словоназви всіх денотатів; кількісно переважають повнозначні словоназви експресивного значення в художньому стилі сучасної української мови.

Другу групу слів сучасного українського дискурсу становлять неповнозначні (службові) слова. В аспекті виокремлення цього об'ємного розряду словесних одиниць орієнтуємося на слово в його здатності виступати *мінімальною значеннєвою одиницею* мови, у якій закладені властивості понятійних реальностей про явища, процеси, якості. При цьому звертаємо увагу на такий показник, як «значення». Під «значенням слова» розуміємо відбиття предмета дійсності (явища, процесу, якості) у свідомості, зміст словесної номінації певного денотата (предметного, процесуального, атрибутивного). Отже, значення слова – це закладений у ньому зміст, закріплений історично та збережений традиційно. Саме з таких позицій і за такими критеріями аналізуємо другу групу слів, відмінних від повнозначних, – неповнозначних чи службових у їхній здатності брати участь у номінуванні денотатів.

В узагальнювальній статті про «слово» О.О. Тараненко, посилаючись на праці М.Я. Калиновича, Ю.О. Карпенка, А.П. Грищенка, виділяє неповнозначні слова, називаючи їх несамостійними, формальними, граматичними, частковими, які «співвідносяться з позамовною дійсністю тільки разом з одним або щонайменше з двома повнозначними словами» (УМ, 2007, с. 567). Аналіз великої кількості досліджуваного матеріалу переконує нас у тому, що, за відсутності значення як критерія повнозначності словоназви денотата, виразно простежується, наприклад, вираження значення просторовості прийменниковими назвами (*в, на, під, біля, над*) чи значення причиновості (*від, за, через, з огляду на*).

У багатьох випадках виражальні можливості відтворення певних денотатів без участі службових слів стають неможливими. Спробуймо, наприклад, вилучити деякі з них у таких реченнях: *Ви знаєте, як липа шелестить у місячні весняні ночі?* (Тичина, 1976, с. 16); *Не можу я брехати, що він зовсім не цікавив мене*

(Андрухович, 2011, с. 97); *Ні наша мови не загине, її не знищать сили злі!* (Сосюра, 2001, с. 187); *Стіни розсунулися від того могутнього співу, високо вгору піднялася стеля, і грім за віком приєднався до хору* (Загребельний, 1988, с. 60). Можна навести ще й такий аргумент на користь участі, наприклад прийменників, у проєкції на денотат. Маємо на увазі ядерність загальної семи «місцерозташування» у відтворенні денотата з постійним вираженням предметності, наприклад: «ліс» і варіаціями з різними прийменниковими словами (при збереженні однакової відмінкової форми іменникової словоназви предметного денотата) *над лісом* (*зверху лісу*); *під лісом* (*поблизу лісу*); *поза лісом* (*навколо лісу*); *попід лісом* (*близько від лісу*); *за лісом* (*минувши ліс*); *між лісом і ...* (*посередині лісу і ...*) та ін.

Вказівку на семантику службового слова спостерігаємо в деяких працях українських мовознавців. Нерідко автори, спеціально не наголошуючи на цьому, описують те чи те наукове явище у вигляді окремих фрагментів на фоні усталених домінант відповідної теорії. Наприклад, І.Я. Завальнюк, досліджуючи специфіку мовлення української преси початку ХХІ ст., робить таку заувагу щодо семантики допустових сполучників, ускладнених частками: «У газетних текстах спостерігаємо дедалі активніше структурне ускладнення допустових сполучників частками *навіть, би, б*, рідше – протиставними сполучниками *а, але, проте, однак*, що підсилює певний зміст на тлі попереднього, актуалізує семантику сполучників допустовості, модифікує значення певного відрізка речення» (Завальнюк, 2009, с. 49–50).

Деяка проблемність трапляється й у коментуванні сполучника. Попри вказівки на службовий характер «сполучника» в плані функціональної ролі зв'язку членів речення, частин складного речення, самостійних речень чи абзаців тексту, у МФЕ згадується також здатність сполучникових слів виражати різні значеннєві відношення, зокрема часові, просторові, причинові, умовні, мети (МФЕ, 2007, с. 389–390). Орієнтуючись на критерій «значення», думаємо, що сполучник як мовну одиницю в загальній системі слів можна умовно віднести до назв не окремого денотата, а певної

ситуації, зміст якої припадає на структуру речень непростой будови, наприклад: *Ми не святі, не боги, а значить, не варто втішати себе дарма* (Симоненко, 2001, с. 134); *Любіть Україну, а я завжди буду і з вами, і з нею!* (Юрченко, 2018, с. 30).

Крім прийменника та сполучника, заслуговує на увагу також частка. Загал українських граматистів (О.К. Безпояско, К.Г. Городенська, В.М. Русанівський, А.П. Грищенко, І.Р. Вихованець та ін.) кваліфікують частку як незмінне службове слово із властивою йому функцією надавати реченню чи його членам певних значеннєвих відтінків або ж брати участь у творенні дієслівних форм граматичної категорії способу.

Звісно, як прийменники та сполучники, частки становлять об'ємну групу українських слів, які відрізняються від повнозначних за критерієм «недостатність» ознак, властивих розряду повнозначних слів (повнозначних словоназв денотатів). Усе ж, розглянувши дефінітивні фрагменти кваліфікацій терміноназви «частка», напрошується висновок щодо деякої «обережності» в ієрархії, як і загалом у використанні прикметників «неповнозначний» чи «службовий», коли йдеться про слова, об'єднані й узагальнені терміном «частка». Характерно, що окремі з них увійшли до складу найчастотніших слів як наукового, так і розмовного стилів сучасної української мови, наприклад: *не, б/би, ж/же, чи* та ін. Без спеціальних коментарів щодо ознаки «неповнозначність», але орієнтуючись на денотат і проаналізувавши різностильові тексти української мови з наявними в них структурами з частками, вартують деякі зауваги стосовно кількісних вимірів уживаності часток у художньому стилі (проаналізовано 720 структур із частками; з них – на художній стиль припадає 650 структур). Подаємо кілька прикладів: *Ніколи я співати не покину про землю, повну щастя і краси!* (Сосюра, 2001, с. 205); *А небо наче ожива... Весна, весна, Сади мов п'яні, хитає вітер дерева* (Сосюра, 2001, с. 166); *Боже! Що вона зробила з себе! Чи збожеволіла, чи на якусь дивовижу, чи на жарі вдяглася...?* (Франко, 2010, с. 115); *Хіба таке може статись?* (Гончар, 1985, с. 214); *Але столик чи й був*

*потрібний* (Загребельний, 1988, с. 143); *Будівля ніби й прямокутної форми...* (Андрухович, 2011, с. 81); – *Як ти, сину, гарно сказав, – зітхнула мати. – За все життя ні від кого не чула таких слів, навіть від батька твого... І не в мене справді такі були очі? – аж зачудувались, згадавши минулі роки.* (Стельмах, 1973, с. 36).

Орієнтуючи аналіз часток на денотат і замислюючись над ознакою їхньої неповнозначності, ми все ж убачаємо неабияку проблематичність у тому, що в класифікаціях часток переважають наукові підвалини за таким критерієм, як «значення», наприклад: заперечення (*не, ні*), питальність (*хіба, невже*), порівнюваність (*мов, немов*), підсилювальність значення (*аж, навіть*) та ін.

Поставлені в дослідженні завдання в ракурсі узагальнень претендують на об'єктивацію лише за наявності належних показників. Цю ж умову ми ставимо й щодо визначення відповідних об'єктів у ролі параметрів стилю чи авторського мовлення. Уважаємо, що таким показником могли б слугувати повнозначні словоназви різних денотатів, які (в дослідженому нами матеріалі) переважають неповнозначні слова майже у 12 разів. Подібну «надійність» щодо параметризації показали однослівні словоназви нерозчленованих предметних денотатів, виявивши значну перевагу на фоні загальної кількості предметних денотатів (майже втричі) у художньому стилі сучасної української літературної мови. За наявністю експлікаторів синсемантизму семантичні єдності та їхні ланцюгові ряди «претендують» на параметр наукового стилю. Загалом же сучасне українське слово виявляє багату палітру своїх різноманітних реалізацій, здатність захоплювати, будити думку науковців, спонукати до дії.

**Висновки дослідження та перспективи подальших наукових розвідок.** Українське слово як основна одиниця мовної системи, вивчення її в аспекті денотативного підходу засвідчує певну результативність щодо вирішення поставлених завдань та досягнення мети дослідження.

Теоретичне значення дослідження вбачаємо в тому, що висловлені авторські узагальнення про слово в його проекції на денотат слугуватимуть подальшому поглибленому вивченню українського слова в

різних наукових підходах й аспектах. Висновки щодо вивчення українського слова в денотативному аспекті можуть слугувати певною методологічною основою для нових студій із постійною орієнтацією на проблемність та кількісні критерії щодо результативності аналізу.

Необхідність порушеної теми дослідження вбачаємо насамперед у всебічному вивченні рідної мови на основі поєднання різних підходів до мовних одиниць, вибору й використання

науково обґрунтованих критеріїв до визначення мовних реальностей в українській мові, як і в зіставному аспекті.

Перспективність досліджуваної проблеми вбачаємо в потребі поглибленого різноаспектного вивчення українських словоназв денотатів у різних критерійних вимірах, наукових коментуваннях та орієнтації на практику в освоєнні глибин рідного українського слова.

## Література

- Білоус, В. С. (2013). Лінгвістичне забезпечення – важливий аспект діяльності бібліотеки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. *Вісник книжкової палати*, № 3, с. 14-17.
- Богатко, В. (2006). Експресивізація українського публіцистичного мовлення. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія: зб. наук. праць*, вип. 8, с. 122-126.
- Бойко, Н. І. (2002). *Українська експресивна лексика в словнику, мові та мовленні*. Ніжин : Вид-во Ніжинського ун-ту, 217 с.
- Бойко, Н.І. (2005). *Українська експресивна лексика: семантичний, лексикографічний і функціональний аспекти*: монографія. Ніжин : ТОВ «Видавництво “Аспект-Поліграф”», 552 с.
- Бук, С. (2006). *3000 найчастотніших слів наукового стилю сучасної української мови*. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 192 с.
- Вихованець, І. Р. (2002). Морфологічні категорії? Словотвірні? Чи граматичні міжрівневі? *Актуальні проблеми українського словотвору*: зб. наук. праць. Івано-Франківськ : План, с. 13-18.
- Вихованець, І. Р. (1998). *Частини мови в семантико-граматичному аспекті*: монографія. Київ : Наукова думка, 256 с.
- Головащук, С. І. (2000). *Словник-довідник з українського літературного слововживання*. Київ : Рідна мова, 351 с.
- Городенська, К. Г. (2006). *Граматичний словник української мови: сполучники*. Херсон : Видавництво ХДУ, 340 с.
- Горденська, К. Г. (2010). *Сполучники української літературної мови*: монографія. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 208 с.
- Гороф'янюк, І. В. (2020). *Ботанічна лексика центральноподільських говірок: структурна організація та ареалогія*: монографія / відп. Ред. П. Ю. Гриценко. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 632 с.
- Гороф'янюк, І. В. (2024). Традиційний родильний текст подолян: анатомічний і вербальний коди обрядового тексту. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство)*: зб. наук. праць, вип. 39, с. 97-107. <https://doi.org/10.31652/2521-1307-2024-39-09>
- Завальнюк, І. Я. (2009). Нові семантико-стилістичні вияви складнопідрядних речень в українських газетних текстах початку ХХІ ст. *Мовознавство (листопад, грудень)*, с. 42-51.
- Завальнюк, І. Я. (2022). Синтаксичні засоби експресивізації мови українських газет сьогодення. *Актуальні проблеми синтаксису: сучасний стан і перспективи дослідження*. Чернівці, с. 107-109.
- Завальнюк, І. Я. (2003). Синтаксичні одиниці в мові вітчизняних масмедіа періоду російсько-української війни: оновлення змісту й структури. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство)*: зб. наук. праць, вип. 37, с. 120-130. <https://doi.org/10.31652/2521-1307-2023-37-120-130>
- Завальнюк, І. (2016). Специфіка й форми вияву інтертекстуальності в заголовках газет Вінниччини. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія»*: зб. наук. праць, вип. 38, с. 199-208.
- Завальнюк, І., Іваницька, Н. (2021). Сема та її варіанти в ієрархії номінацій синонімічних рядів українських словоназв денотатів. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла*

- Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство)* : зб. наук. праць / гол. ред. Є.Б. Барань, вип. 32, с. 93-109. <https://doi.org/10.31652/2521-1307-2021-32-93-109>
- Іваницька, Н. Л. (2010). *Алгоритми в практиці вивчення української мови*: навчальний посібник. Вінниця : Вид-во Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, 256 с.
- Іваницька, Н. Л. (1986). *Двоскладне речення в українській мові*: монографія. Київ : Наукова думка, 133 с.
- Іваницька, Н. Л. Денотативно-категорійне тлумачення ознаки «автосемантизм / синсемантизм» у сфері повнозначних слів української мови. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство)* : зб. наук. праць, вип. 15, с. 11-16.
- Іваницька, Н. Л. (2016). Змістова й формальна складові інтерпретаційного поля термінів у галузевих словниках сучасної української літературної мови. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство)* : зб. наук. пр., вип. 23, с. 20-26.
- Іваницька, Н. Л. (2006). Повнозначне слово в його проекції на денотат. *Українська мова*, № 3, с. 48-56.
- Іваницька, Н. Л. (2017). *Повнозначне слово української мови в сучасних категорійних вимірах*: монографія. Вінниця : Нілан-ЛТД, 266 с.
- Іваницька, Н. Л. (2017). Поняття – слово – термін (на матеріалі педагогічних термінів). *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*, № 31, с. 28-31.
- Іваницька, Н. Л. (2024). Префікс як варіант морфеми та вияв ознак його семної ядерності й параметрії в складі префіксальних дієслів сучасної української мови. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство)* : зб. наук. пр., вип. 39, с. 36-50.
- Каленчич, В. М. (2022). Інтертекстуальність заголовкових комплексів у медіатекстах. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*, вип. 44, с. 130-146.
- Кононенко, В. (2004). *Концепти українського дискурсу*: монографія. Київ; Івано-Франківськ, 248 с.
- Костусяк, Н. М. (2012). *Структура міжрівневих категорій сучасної української мови*. Луцьк : Вид-во Волинського нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 452 с.
- Кочерган, М. П. (1999). *Загальне мовознавство*: підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих закладів освіти. Київ : Видавничий центр «Академія», 288 с.
- Куньч, З. Й. (2007). *Універсальний словник української мови*. Тернопіль : Навчальна книга «Богдан», 848 с.
- Павликівська, Наталія (2011). *Словник мікрогідронімів Вінниччини*. Вінниця : ТОВ «Меркьюрі-поділля», 147 с.
- Павлушенко, О. П., Мазай, Л. А. (2021). Концепт «нація» в мовній свідомості української молоді через призму асоціативного експерименту. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія*: зб. наук. праць, вип. 33, с. 144-122.
- Русанівський, В. М. (1988). *Структура лексичної і граматичної семантики*. Київ : Наукова думка, 240 с.
- Сахно, І. П., Сахно, М. П. (1999). *Словник сполучуваності слів української мови (найуживаніша лексика)*. Дніпропетровськ : Вид-во Дніпропетровського ун-ту, 544 с.
- Селіванова, О. (2010). *Лінгвістична енциклопедія*. Полтава : Довкілля-К., 844 с.
- Цепкало, Т. (2024). Мовні стратегії в медійному дискурсі: аналіз та інтерпретація. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія* : зб. наук. праць, вип. 38, с. 65-71.
- Шевченко, Л. І., Деркач, Д. В., Сизонов, Д. Ю. (2014). *Медіалінгвістика: словник термінів і понять*. Вид. 2-ге, випр. і доп. Київ, 380 с.

## Джерела

- Андрухович, С. (2011). Фелікс Австрія. Львів : Вид-во Старого Лева, 288 с.
- Гончар, О. (1985). Твоя зоря: роман. Київ : Дніпро, 368 с.
- Драчук, С. (2019). Формула закоханої крові. Вінниця : ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 180 с.
- Загребельний, П. (1988). Південний комфорт: роман. Київ : Радянський письменник, 302 с.
- Малишко, А. (1988). Поетичні твори: літературно-критичні статті. Київ : Наукова думка, 736 с.
- Матяш, О., Терка, А. (2018). Математика у творчості. Творчість у математиці : монографія. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 283 с

- Пайкуш, М. (2018). Інтеграція природничо-наукової та професійно-практичної підготовки майбутніх лікарів: теорія і практика. Монографія. Львів : Ліґа-Прес, 173 с.
- Повстан, В. (2018). Професійна підготовка майбутніх фахівців у галузі безпеки людини до управлінської діяльності: теорія і практика. Монографія. Львів : ЗУКЦ, 497 с.
- Симоненко, В. (2001). Ти знаєш, що ти – людина. Вірші, сонети, поеми, казки, байки. Київ : Наукова думка, 294 с.
- Сосюра, В. (2001). Мазепа. Поема. Лірика. Київ : Дніпро, 221 с.
- Стельмах, М. (1973). Щедрий вечір. Повість. Київ : Дніпро, 726 с.
- Сухомлинський, В. (2012). Всі добрі люди – одна сім'я. Збірка творів. Харків : ВД «Школа», 160 с.
- Тичина, П. (1976). Твори. Київ : Молодь, 238 с.
- Тютюнник, Григор (2001). Смерть кавалера. Повісті і оповідання. Київ : Махаон-Україна, 253 с.
- Франко, І. (2010). Перехресні стежки. Лірика. Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 368 с.
- Хвильовий, М. (2004). Вибрані твори. Харків : Веста, Вид-во «Ранок», 352 с.
- Юрченко, Є. (2018). Віддзеркалення. Поезії. Житомир : Видавець О.О. Євенок, 104 с.

### Умовні скорочення лексикографічних праць

- ВТСУМ (2004) – *Великий тлумачний словник сучасної української мови* / уклад. і гол. ред. В.Т. Бусела. Київ : Ірпінь, ВТФ «Перун», 1440 с.
- МФЕ (2007) – *Мала філологічна енциклопедія* /укл. О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. Київ : Видавництво «Довіра», 477 с.
- СЛТ (1983) – *Словник лінгвістичних термінів* / Л. І. Ганич, І. С. Олійник. Київ : Вища школа, 360 с.
- ССУМ (2009) – *Словник синонімів української мови* / А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк та ін. Київ : Наукова думка, т. 2, 960 с.
- ССІС (2006) – *Сучасний словник іншомовних слів*. Близько 20 тис. слів і словосполучень / уклад. О.І. Скопненко, Т.В. Цимбалюк. Київ : Довіра., 787 с.
- СУМ (2012) – *Словник української мови* / кер. В.В. Німчук та ін. Київ : ВЦ «Просвіта», 1320 с.
- УМ (2007) – *Українська мова: енциклопедія* / редкол. В. М. Русанівський, О. О. Тараненко (співголови) та ін. Київ : Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана», 854 с.
- УМКТСЛТ (2001) – *Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів* / С. Я. Єрмоленко, С. П. Бирик, О. І. Тодор. Київ : Либідь, 224 с.

### References

- Bilous, V. S. (2013). Lihvistychne zabezpechennia – vazhlyvyi aspekt diialnosti biblioteki Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho [Linguistic support is an important aspect of the activities of the library of the Mykhailo Kotsiubynsky State Pedagogical University in Vinnytsia]. *Bulletin of the Book Chamber*, № 3, pp. 14-17. (in Ukrainian).
- Bohatko, V. (2006). Ekspresyvizatsiia ukrainskoho publitsystychnoho movlennia [Expressiveness in Ukrainian journalistic speech]. *Scientific Notes of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University. Series: Philology (linguistics): a collection of scientific works*, issue 8, pp. 122-126. (in Ukrainian).
- Boiko, N. I. (2002). *Ukrainska ekspresyvna leksyka v slovnyku, movi ta movlenni* [Ukrainian expressive vocabulary in dictionaries, language and speech]. Nizhyn : Nizhyn University Pbl., 217 p. (in Ukrainian).
- Boiko, N.I. (2005). *Ukrainska ekspresyvna leksyka: semantychnyi, leksykoorafichnyi i funktsionalnyi aspekty* [Ukrainian expressive vocabulary: semantic, lexicographic and functional aspects]: monograph. Nizhyn: TOV «Publishing House "Aspekt-Polihraf"», 552 p. (in Ukrainian).
- Buk, S. (2006). *3000 naichastotnishykh sliv naukovooho styliu suchasnoi ukrainskoi movy* [3000 most frequently used words in the scientific style of modern Ukrainian]. Lviv: Lviv : Ivan Franko National University of Lviv, 192 p. (in Ukrainian).
- Vykhovanets, I. R. (2002). *Morfolohichni katehorii? Slovtovirni? Chy hramatychni mizhrivnevi?* [Morphological categories? Word-formation categories? Or grammatical interlevels?] *Actual problems of Ukrainian word formation: a collection of scientific papers*. Ivano-Frankivsk : Plan, pp. 13-18. (in Ukrainian).
- Vykhovanets, I. R. (1998). *Chastyny movy v semantyko-hramatychnomu aspekti* [Parts of speech in the semantic and grammatical aspect]: a monograph. Kyiv : Naukova Dumka, 256 p. (in Ukrainian).
- Holovashchuk, S. I, (2000). *Slovnyk-dovidnyk z ukrainskoho literaturnoho slovovzhyvannia* [Dictionary-reference book of Ukrainian literary word usage]. Kyiv : Ridna mova, 351 p. (in Ukrainian).

- Horodenska, K. H. (2006). *Hramatychnyi slovnyk ukrainskoi movy: spoluchnyky* [Grammatical Dictionary of the Ukrainian Language: Conjunctions]. Kherson : Kherson State University Press, 340 p. (in Ukrainian).
- Horodenska, K. H. (2010). *Spoluchnyky ukrainskoi literaturnoi movy* [Conjunctions of the Ukrainian Literary Language]: monograph. Kyiv : Dmytro Buraho Publishing House, 208 p. (in Ukrainian).
- Horofianuk, I. V. (2020). *Botanichna leksyka tsentralnopodilskykh hovirok: strukturna orhanizatsiia ta arealohiia* [Botanical Lexicon of Central Podillia Dialects: Structural Organisation and Areology]: monograph / Ed. P. Yu. Hrytsenko. Vinnytsia : TVORY LLC, 632 p. (in Ukrainian).
- Horofianiuk, I. V. (2024). Tradytiiniy rodynnyi tekst podolian: anatomichni i verbalnyi kody obriadovoho tekstu [Traditional childbirth texts of Podillia: anatomical and verbal codes of ritual texts]. *Scientific Notes of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University. Series: Philology (linguistics)*: a collection of scientific works, issue 39, pp. 97-107. <https://doi.org/10.31652/2521-1307-2024-39-09> (in Ukrainian).
- Zavalniuk, I. Ya. (2009). Novi semantyko-stylistychni vyjavy skladnopolidriadnykh rechen v ukrainskykh hazetnykh tekstakh pochatku XX st. [New semantic and stylistic manifestations of complex sentences in Ukrainian newspaper texts of the early 21st century]. *Linguistics (November, December)*, pp. 42-51. (in Ukrainian).
- Zavalniuk, I. Ya. (2022). Syntaksychni zasoby ekspresyvizatsii movy ukrainskykh hazet sohodennia [Syntactic means of expressiveness in contemporary Ukrainian newspapers]. *Current problems of syntax: current state and prospects for research*. Chernivtsi, pp. 107-109. (in Ukrainian).
- Zavalniuk, I. Ya. (2003). Syntaksychni odynytsi v movi vitchyznianskykh masmedia periodu rosiisko-ukrainskoi viiny: onovlennia zmistu y struktury [Syntactic units in the language of domestic mass media during the Russian-Ukrainian war: updating content and structure]. *Scientific Notes of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University. Series: Philology (linguistics)*: a collection of scientific works, issue 37, pp. 120-130. <https://doi.org/10.31652/2521-1307-2023-37-120-130> (in Ukrainian).
- Zavalniuk, I. (2016). Spetsyfika y formy vyjavy intertekstualnosti v zaholovkakh hazet Vinnychchyny [Specifics and forms of intertextuality in newspaper headlines in Vinnytsia region]. *Problems of Humanities: Collection of Scientific Works of Ivan Franko State Pedagogical University of Drohobych. Series 'Philology'*: collection of scientific works, issue 38, pp. 199-208. (in Ukrainian).
- Zavalniuk, Inna, Ivanytska, Nina (2021). Sema ta yii varianty v iierarkhii nominatsii synonimichnykh riadiv ukrainskykh slovonazv denotativ [Seme and its variants in the hierarchy of nominations of synonymous series of Ukrainian word denotations]. *Scientific Notes of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University. Series: Philology (linguistics)*: a collection of scientific works / edited by E. B. Baran, issue 32, pp. 93-109. <https://doi.org/10.31652/2521-1307-2021-32-93-109> (in Ukrainian).
- Ivanytska, N. L. (2010). *Alhorytmy v praktytsi vyvchennia ukrainskoi movy* [Algorithms in the practice of studying the Ukrainian language]: a textbook. Vinnytsia : Publishing House of the Mykhailo Kotsiubynsky State Pedagogical University, 256 p. (in Ukrainian).
- Ivanytska, N. L. (1986). *Dvoskladne rechennia v ukrainskii movi* [Two-part sentences in the Ukrainian language]: monograph. Kyiv : Naukova Dumka, 133 p. (in Ukrainian).
- Ivanytska, N. L. Denotativno-katehoriine tлумachennia oznaky «avtosemantyzm / synsementyzm» u sferi povnoznachnykh sliv ukrainskoi movy [Denotative-categorical interpretation of the feature 'autosemantism/synsementism' in the sphere of full-meaning words of the Ukrainian language]. *Scientific Notes of the Mykhailo Kotsiubynskyi Vinnytsia State Pedagogical University. Series: Philology (Linguistics)*: collection of scientific works, issue 15, pp. 11-16. (in Ukrainian).
- Ivanytska, N. L. (2016). Zmistova y formalna skladovi interpretatsiinoho polia terminiv u haluzevykh slovnykakh suchasnoi ukrainskoi literaturnoi movy [Content and formal components of the interpretative field of terms in branch dictionaries of the modern Ukrainian literary language]. *Scientific Notes of the Mykhailo Kotsiubynskyi Vinnytsia State Pedagogical University. Series: Philology (Linguistics)*: collection of scientific works, issue 23, pp. 20-26. (in Ukrainian).
- Ivanytska, N. L. (2006). *Povnoznachne slovo v yoho proektsii na denotat* [Full-meaning words in their projection onto denotations]. *Ukrainian Language*, No. 3, pp. 48-56. (in Ukrainian).
- Ivanytska, N. L. (2017). *Povnoznachne slovo ukrainskoi movy v suchasnykh katehoriinykh vymirakh* [Full-meaning words of the Ukrainian language in contemporary categorical dimensions]: monograph. Vinnytsia : Nilan-LTD, 266 p. (in Ukrainian).
- Ivanytska, N. L. (2017). Poniattia – slovo- termin (na materialy pedahohichnykh terminiv) [Concept – word-term (based on pedagogical terms)]. *Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series: Philology*, no. 31, pp. 28-31. (in Ukrainian).

- Ivanytska, N. L. (2024). Prefiks yak variant morfemy ta vyjav oznak yoho semnoi yadernosti y parametrii v skladi prefiksalykh diiesliv suchasnoi ukrainskoi movy [The prefix as a variant of a morpheme and manifestations of its semantic core and parameters in prefix verbs of the modern Ukrainian language.] *Scientific Notes of the Mykhailo Kotsiubynskyi Vinnytsia State Pedagogical University. Series: Philology (Linguistics)*: collection of scientific papers, issue 39, pp. 36-50. (in Ukrainian).
- Kalenych, V. M. (2022). Intertekstualnist zaholovkovykh kompleksiv u mediatekstakh [Intertextuality of headline complexes in media texts]. *Current issues in Ukrainian linguistics: theory and practice*, vol. 44, pp. 130–146. (in Ukrainian).
- Kononenko, V. (2004). *Kontsepty ukrainskoho dyskursu [Concepts of Ukrainian Discourse]* : monograph. Kyiv ; Ivano-Frankivsk, 248 p. (in Ukrainian).
- Kostusiak, N. M. (2012). *Struktura mizhrivnevnykh katehorii suchasnoi ukrainskoi movy [Structure of Interlevel Categories of Modern Ukrainian Language]*. Luts'k: Volyn National University named after Lesya Ukrainka Publishing House, 452 p. (in Ukrainian).
- Kocherhan, M. P. (1999). *Zahalne movoznavstvo [General Linguistics]*: A Textbook for Students of Philology in Higher Education. Kyiv : Publishing Centre 'Academy', 288 p. (in Ukrainian).
- Kunch, Z. Y. (2007). *Universalnyi slovnyk ukrainskoi movy [Universal Dictionary of the Ukrainian Language]*. Ternopil : Educational Book 'Bohdan', 848 p. (in Ukrainian).
- Pavlykivska, Nataliia (2011). *Slovnyk mikrohidronimiv Vinnychchyn [Dictionary of Microhydronyms of Vinnytsia Region]*. Vinnytsia : Mercury-Podillia LLC, 147 p. (in Ukrainian).
- Pavlushenko, O. P., Mazai, L. A. (2021). Kontsept «natsiia» v movnii svidomosti ukrainskoi molodi cherez pryzmu asotsiatyvnoho eksperymentu [The Concept of 'Nation' in the Linguistic Consciousness of Ukrainian Youth through the Prism of an Associative Experiment]. *Scientific Notes of the Mykhailo Kotsiubynskyi Vinnytsia State Pedagogical University. Series: Philology* : collection of scientific works, issue 33, pp. 144-122. (in Ukrainian).
- Rusanivskyi, V. M. (1988). *Struktura leksychnoi i hramatychnoi semantyky [Structure of Lexical and Grammatical Semantics]*. Kyiv : Naukova Dumka, 240 p. (in Ukrainian).
- Sakhno, I. P., Sakhno, M. P. (1999). *Slovnyk spoluchuvanosti sliv ukrainskoi movy (naiuzhyvanisha leksyka) [Dictionary of word combinations in the Ukrainian language (most commonly used vocabulary)]*. Dnipropetrovsk : Dnipropetrovsk University Press, 544 p. (in Ukrainian).
- Selivanova, O. (2010). *Linhvistychna entsyklopediia [Linguistic encyclopaedia]*. Poltava: Dovkilia-K., 844 p. (in Ukrainian).
- Tsepkalo, T. (2024). Movni stratehii v mediinomu dyskursi: analiz ta interpretatsiia [Language strategies in media discourse: analysis and interpretation]. *Scientific notes of the Mykhailo Kotsiubynskyi Vinnytsia State Pedagogical University. Series: Philology*: collection of scientific works, issue 38, pp. 65-71. (in Ukrainian).
- Shevchenko, L. I., Derkach, D. V., Syzonov, D. Yu. (2014). *Medialinhvistyka: slovnyk terminiv i poniat [Media linguistics: dictionary of terms and concepts]*. 2nd ed., rev. and expanded. Kyiv, 380 p. (in Ukrainian).

## Sources

- Andrukhovych, S. (2011). *Felix Austria [Felix Austria]*. Lviv : Staryi Lev Publishing House, 288 p. (in Ukrainian).
- Honchar, O. (1985). *Tvoia zoria [Your Star]*: a Novel. Kyiv : Dnipro, 368 p. (in Ukrainian).
- Drachuk, S. (2019). *Formula zakokhanoi krovi [The Formula of Blood in Love]*. Vinnytsia : Mercury-Podillya LLC, 180 p. (in Ukrainian).
- Zahrebelnyi, P. (1988). *Pivdennyi comfort [Southern Comfort]*: a Novel. Kyiv : Soviet Writer, 302 p. (in Ukrainian).
- Malysko, A. (1988). *Poetychni tvory: literaturno-krytychni stat'ii [Poetic Works: Literary-Critical Articles]*. Kyiv : Naukova Dumka, 736 p. (in Ukrainian).
- Matiash, O., Tereka, A. (2018). *Matematyka u tvorchosti. Tvorchist u matematytsi [Mathematics in Creativity. Creativity in Mathematics]* : monograph. Vinnytsia : TVORY LLC, 283 p. (in Ukrainian).
- Paikush, M. (2018). *Intehratsiia pryrodnycho-naukovoi ta profesiino-praktychnoi pidhotovky maibutnikh likariv: teoriia i praktyka [Integration of natural science and professional-practical training of future doctors: theory and practice]*. Monograph. Lviv : Liha-Pres, 173 p. (in Ukrainian).
- Povstan, V. (2018). *Profesiina pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv u haluzi bezpeky liudyny do upravlinskoii diialnosti: teoriia i praktyka [Professional training of future specialists in the field of human security for management activities: theory and practice]* : monograph. Lviv : ZUKT, 497 p. (in Ukrainian).
- Symonenko, V. (2001). *Ty znaesh, shcho ty – liudyna [You know that you are a person]*. Poems, sonnets, poems, fairy tales, fables. Kyiv : Naukova Dumka, 294 p. (in Ukrainian).

- Sosiura, V. (2001). *Mazepa [Mazepa]*. Poem. Lyrics. Kyiv : Dnipro, 221 p. (in Ukrainian).
- Stelmakh, M. (1973). *Shchedryi vechir [Generous Evening]*. Novel. Kyiv : Dnipro, 726 p. (in Ukrainian).
- Sukhomlynskyi, V. (2012). *Vsi dobri liudy – odna simia [All Good People Are One Family]*. Collection of works. Kharkiv : Publshing 'Shkola', 160 p. (in Ukrainian).
- Tychyna, P. (1976). *Tvory [Works]*. Kyiv : Molod, 238 p. (in Ukrainian).
- Tiutiunnyk, Hryhir (2001). *Smert kavalera [The Death of a Cavalier]*. Novellas and Short Stories. Kyiv : Makhaon-Ukraine, 253 p. (in Ukrainian).
- Franko, I. (2010). *Perekhresni stezhky [Crossroads]*. Lyric poetry. Kharkiv : Book Club 'Family Leisure Club,' 368 p. (in Ukrainian).
- Khvylovyi, M. (2004). *Selected works*. Kharkiv : Vesta, Ranok Publishing House, 352 p.
- Yurchenko, Ye. (2018). *Viddzerkalennia [Reflections.]* Poetry. Zhytomyr : Publisher O.O. Yevenok, 104 p. (in Ukrainian).

### Abbreviations for lexicographical works

- LDMUL (2004) – *Large Dictionary of the Modern Ukrainian Language* / compiled and edited by V.T. Busela. Kyiv; Irpin : Perun Publishing House, 1440 p. (in Ukrainian).
- SPE (2007) – *Small Philological Encyclopaedia* / compiled by O. I. Skopnenko, T. V. Tsymbaliuk. Kyiv : Dovira Publishing House, 477 p. (in Ukrainian).
- DLT (1983) – *Dictionary of linguistic terms* / L. I. Hanych, I. S. Oliinyk. Kyiv : Vyshcha shkola, 360 p. (in Ukrainian).
- DSUL (2009) – *Dictionary of Synonyms of the Ukrainian Language* / A. A. Buriachok, G. M. Hnatiuk et al. Kyiv : Naukova Dumka, vol. 2, 960 p. (in Ukrainian).
- MDFW (2006) – *Modern Dictionary of Foreign Words*. About 20 thousand words and phrases / compiled by O.I. Skopnenko, T.V. Tsymbaliuk. Kyiv : Dovira, 787 p. (in Ukrainian).
- DUL (2012) – *Dictionary of the Ukrainian language* / ed. by V.V. Nimchuk and others. Kyiv : Prosvita Publishing House, 1320 p. (in Ukrainian).
- UL (2007) – *Ukrainian language: an encyclopaedia* / ed. by V.M. Rusanivskyi, O.O. Taranenko (co-chairs) and others. Kyiv : Bazhan Ukrainian Encyclopaedia, 854 p. (in Ukrainian).
- ULSDLT (2001) – *Ukrainian language. A short dictionary of linguistic terms* / S.Y. Yermolenko, S.P. Bybyk, O.I. Todor. Kyiv : Lybid, 224 p. (in Ukrainian).

### Автор

**Ніна Іваницька**, доктор філологічних наук,  
професор, професор кафедри української мови  
e-mail: [nina.ivanytska@vspu.edu.ua](mailto:nina.ivanytska@vspu.edu.ua)  
<https://orcid.org/0000-0001-8111-3645>

### Author

**Nina Ivanytska**, Doctor of Science in Philology, Full  
Professor of the Department of the Ukrainian Language  
e-mail: [nina.ivanytska@vspu.edu.ua](mailto:nina.ivanytska@vspu.edu.ua)  
<https://orcid.org/0000-0001-8111-3645>

### Конфлікт інтересів

Автор засвідчує про відсутність конфлікту інтересів

### Conflict of Interests

The author declares that she has no conflict of interest